

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-66>

УДК 658.14/.17:338.124.4

Марусяк Наталія Леонідівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів і кредиту,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4427-2238>**Nataliia Marusiak**

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW AND ECONOMIC TURBULENCE

Анотація. У статті обґрунтовано наукові та прикладні підходи до забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах війни та економічної турбулентності. Наголошено на тому, що руйнування інфраструктури, порушення логістики, підвищення витрат і нестача трудових ресурсів істотно ускладнюють для бізнесу збереження платоспроможності та належного рівня фінансової стійкості. Виявлено дефіцит уніфікованих методик оцінювання стійкості в умовах воєнних ризиків. Запропоновано концептуальні орієнтири формування адаптивної моделі управлінських дій, що поєднує діагностику, сценарне планування, формування резервів, диверсифікацію постачання і доступ до фінансування. Доведено необхідність синергії мікро- і макрорівневих інструментів, державної підтримки та цифровізації фінансових процесів. Результати дослідження мають практичну значущість для підприємств, органів влади і фінансових інституцій у контексті стратегії відновлення та економічної безпеки.

Ключові слова: фінансова стійкість, підприємство, діагностика фінансової стійкості, індикатори фінансової стійкості, воєнний стан.

Summary. The article examines the financial resilience of Ukrainian enterprises under martial law and economic turbulence. It emphasizes that the full-scale aggression has caused complex transformations of the economic environment, intensified uncertainty, complicated access to financial resources, disrupted supply chains, and led to a decline in production capacity. It is demonstrated that financial stability has become a key indicator of economic survival and the ability of enterprises to adapt, modernize, and reinvest in recovery. The study synthesizes current academic sources and analytical reports by the NBU, World Bank, OECD, and Ukrainian researchers regarding the impact of crisis processes on business and mechanisms of support. It is substantiated that traditional indicators of liquidity, solvency, profitability, and autonomy must be complemented by shock-resilience parameters, including the assessment of reserves, flexibility of financial flows, and access to alternative suppliers and sources of financing. An approach to improving the diagnostics of financial stability is presented, with the application of stress-testing, scenario planning, and sensitivity analysis of key indicators. An adaptive management model is proposed, encompassing operational diagnostics, resource reserving, debt restructuring, financial process digitalization, risk hedging, and diversification of markets and supply chains. The article highlights the differences in resilience tools for small and medium-sized enterprises, large companies, and retail businesses. The role of public policy, monetary measures, guarantee programs, and international support in creating a favorable environment for business stabilization is outlined. It is emphasized that the combination of internal managerial decisions and external financial support is a critical condition for preserving economic potential. The results obtained have practical significance for enterprises, public authorities, financial institutions, and the academic community, as they outline conceptual and practical guidelines for ensuring financial resilience under wartime conditions.

Keywords: financial stability, enterprise, financial stability diagnostics, financial stability indicators, martial law.

Постановка проблеми. Економічний простір України впродовж останніх років зазнав глибоких трансформацій, спричинених повно-

масштабною агресією й пов'язаними з нею руйнівними наслідками для логістики, виробництва, фінансових ринків і інвестиційної привабливості.

Для бізнесу це означало різке збільшення рівня невизначеності, поєднання локальних і системних ризиків, зміну конкурентного середовища, значні коливання попиту й цін на сировину та енергоносії. У таких умовах питання забезпечення фінансової стійкості підприємств набуває надзвичайної актуальності й наукової ваги: фінансова стійкість визначає здатність підприємства підтримувати платоспроможність, зберігати ліквідність, протистояти шокам і продовжувати операційну діяльність, інвестувати в модернізацію й відновлення виробництва. Ця проблема тісно пов'язана з важливими завданнями макро- і мікрорівня – від стабілізації національної економіки до забезпечення виживання окремих підприємств, робочих місць і ланцюгів постачання. Аналіз і розробка інструментів, що підвищують фінансову стійкість у періоди воєнних дій і економічної турбулентності, є необхідною умовою формування економічної стратегії відновлення та стійкого розвитку. На рівні державної політики це вимагає координації грошово-кредитних, бюджетних і регуляторних інструментів; на рівні підприємства – удосконалення фінансового менеджменту, управління ризиками і стратегічного планування. Питання набуває особливої актуальності для галузей критичних для економіки країни та водночас найбільш уразливих до зовнішніх шоків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В останні роки з'явилися наукові праці і аналітичні публікації, присвячених фінансовій стійкості в умовах війни та економічної нестабільності. Національний банк України регулярно публікує звіти про фінансову стабільність, у яких аналізуються ризики для банківської системи й реального сектору та пропонуються рекомендації щодо підвищення стійкості фінансової інфраструктури. У цих матеріалах підкреслюється важливість підтримки системи платежів, ліквідності банків і доступу бізнесу до фінансування як ключових елементів національної стійкості [1].

Міжнародна аналітика, зокрема звіти Світового банку та ОЕСД, досліджує вплив війни на бізнес, відновлення економіки та інструменти зовнішньої допомоги. Звіт Світового банку «Ukraine: Firms through the War 2.0» демонструє наслідки шоків для продажів, зайнятості та інвестицій, а також підкреслює межі стійкості підприємств без зовнішньої підтримки. ОЕСД аналізує транснаціональні ефекти війни на фінансові ринки і радить механізми пом'якшення негативних наслідків [2; 3].

У вітчизняній науковій літературі з'явилися дослідження, які конкретизують підходи до фінансової діагностики підприємств у воєнних умовах, пропонують адаптації аналітичних інструментів і підкреслюють роль державних програм допомоги. Праці українських авторів розглядають сучасні виклики та загрози, що виникають у період воєнного стану, та зумовлюють необхід-

ність упровадження оновлених підходів забезпечення фінансової стійкості підприємств. Зокрема, Степаненко О. та Канельська А. виділили основні чинники, які мають вагомий вплив на фінансову стійкість підприємств в умовах війни. У результаті здійсненого аналітичного дослідження вони визначили ключові складові, які необхідно враховувати під час формування фінансових моделей у воєнних умовах: створення грошових резервів, впровадження ефективної управлінської політики, цифровізація бізнес-процесів та забезпечення соціальної відповідальності бізнесу [4]. Кірсанова В.В., Самсонова В.О. у публікації про фінансову діагностику й оцінку стійкості підкреслюють потребу у впровадженні індикативних систем раннього попередження й сценарного планування [5].

Проте виявляються й невирішені частини загальної проблеми. По-перше, бракує стандартизованих інструментів оцінки фінансової стійкості, які були б адаптовані до умов воєнного стану і враховували б імовірні сценарії руйнувань інфраструктури та стійкі перебої в ланцюгах постачання. По-друге, залишається відкритим питання розробки адаптивної моделі управлінських дій для забезпечення фінансової стійкості підприємств в сучасних умовах.

Метою статті є обґрунтування концептуальних і прикладних підходів до забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану та економічної турбулентності шляхом аналізу сучасних ризиків, виявлення вразливих фінансових зон, узагальнення наукових напрацювань і розроблення адаптивної моделі управлінських дій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Фінансова стійкість не має сталого абсолютного значення й базується на збалансованості її окремих компонентів. Вона відображає фінансовий стан підприємства та впливає на ключові напрями його діяльності, сприяючи реалізації стратегічних цілей розвитку. У науковому полі формується нова парадигма розуміння фінансової стійкості – як багатофакторного, динамічного та сценарного феномена, що визначається здатністю підприємства функціонувати в умовах радикальної невизначеності та структурних шоків. Забезпечення фінансової стійкості можливе завдяки ефективному управлінню капіталом і грошовими потоками, що забезпечує стабільне функціонування та поступальний розвиток підприємства в довгостроковій перспективі [4].

Фінансова стійкість підприємства визначається низкою внутрішніх і зовнішніх чинників. До внутрішніх належать структура капіталу, рівень ліквідності, ефективність управління оборотним капіталом, диверсифікація постачальників і ринків збуту, наявність фінансових резервів, якість управлінських рішень та корпоративного управління. До зовнішніх – макроекономічна

стабільність (інфляція, курс валют), функціонування фінансової системи, доступ до кредитних ресурсів, правове середовище, наявність критичної інфраструктури і безпека логістичних маршрутів. У періоди воєнних дій зовнішні чинники набувають більшого вагового значення: логістичні перерви, руйнування потужностей, масова міграція робочої сили, санкції чи інші обмеження створюють додаткове навантаження на операційні та фінансові показники підприємств.

Повномасштабна війна в Україні спричинила надзвичайні виклики для національного бізнесу, що призвели до суттєвих втрат і дестабілізації звичних господарських процесів. Це негативно позначилося і на економіці держави: багато підприємств були змушені скоротити масштаби діяльності або тимчасово зупинити роботу через зруйновану інфраструктуру, зростання витрат та нестачу персоналу. Степаненко О.І., Канельська А.В. до найважливіших чинників, які впливають на фінансову стійкість підприємств в умовах війни відносять зниження попиту; порушення логістичних ланцюгів; зниження виробничих потужностей; дефіцит оборотного капіталу; зростання витрат; вплив на трудові ресурси [4].

Враховуючи значний вплив зумовлених війною та економічною нестабільністю зовнішніх чинників, традиційні індикатори фінансової стійкості (коефіцієнти ліквідності, фінансової незалежності, рентабельності) мають доповнюватися індикаторами стійкості до шоків (наприклад, співвідношення грошових резервів до середньо-

місячних витрат, тривалість запасів у днях, частка постачальників з альтернативними маршрутами). Практична імплементація цих підходів сприяє формуванню превентивної політики управління ризиками на підприємстві. Що стосується зовнішнього середовища функціонування підприємств, рекомендації НБУ щодо підтримки фінансової стабільності акцентують увагу на збереженні банківської ліквідності та забезпеченні роботи платіжної інфраструктури як передумови для стабільності бізнесу [1; 6].

Удосконалена діагностика фінансової стійкості підприємств для воєнних умов має поєднувати кількісні й якісні методи. Кількісні підходи включають аналіз основних фінансових коефіцієнтів із додаванням стрес-тестування грошових потоків під кількома сценаріями (негативний, базовий, оптимістичний). Сценарії повинні моделювати втрати в продажах, різке подорожчання енергетичних та сировинних ресурсів, перебої у постачанні та зміни в валютному курсі. Якісні підходи охоплюють оцінку організаційної гнучкості, здатності до оперативної змінності постачальницьких ланцюгів і рівня корпоративного управління. Прикладом успішного поєднання цих підходів є дослідження, що застосували опитування підприємств разом із фінансовими моделями, щоб виявити слабкі місця відновлення після шоків і побудувати індикативну карту вразливостей [2].

Практичний алгоритм діагностики може включати такі кроки (рис. 1): збір оперативної фінансової інформації; розрахунок базових коефіцієнтів і побудова сценаріїв і стрес-тестів; визначення критичних індикаторів.

Рисунок 1 – Алгоритм діагностики фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено автором

і індикаторів чутливості (наприклад, процентне збільшення собівартості при 10% девальвації); побудова сценаріїв і стрес-тестів; визначення критичних значень індикаторів, при досягненні яких активуються антикризові плани.

Умови воєнного стану та постійної економічної турбулентності кардинально змінюють підходи до управління фінансовою стійкістю підприємств. Порушення логістичних ланцюгів, скорочення попиту, зростання собівартості та обмежений доступ до капіталу змушують бізнес шукати інструменти швидкого реагування й підвищення адаптивності. Сучасні дослідження українських і міжнародних інституцій підтверджують необхідність впровадження комплексних механізмів стабілізації фінансового стану, які можуть забезпечити неперервність діяльності підприємств навіть за умов високої невизначеності. Саме у цьому контексті можна виокремити кілька ключових груп інструментів.

Насамперед, підприємствам в таких умовах доцільно формувати оперативні резерви, що покривають мінімум 2–3 місяці операційних витрат, водночас розробляти плани швидкого доступу до додаткового фінансування (кредитні лінії з банків, держгарантії, факторинг). Державні програми, що надають гарантії або пільгове фінансування, можуть зіграти вирішальну роль для дієздатності підприємств; проте їхня ефективність залежить від адресності й оперативності застосування [7].

Для підприємств, залежних від імпорту сировини, ефективні стратегії хеджування (форвардні контракти, опціони, купівля валюти зафіксованими партіями) зменшують ризик різких коливань витрат. Водночас в Україні питання доступності й вартості інструментів хеджування ще потребує розвитку, зокрема у малих і середніх підприємств [3].

Ефективним інструментом також є диверсифікація постачальників і ринків збуту. Економічна логіка підказує, що підприємства з широкою мережею постачальників і каналів реалізації менш уразливі до локалізованих руйнувань і блокувань маршрутів. Це може передбачати як пошук альтернативних внутрішніх постачальників, так і активний пошук експортних ринків, що не залежать від конфліктних зон. Світові та національні дослідження підтверджують позитивний вплив диверсифікації на стійкість бізнесу [2].

Класичним інструментом забезпечення фінансової стійкості є оптимізація структури капіталу. Раціональне поєднання власних і позикових коштів дозволяє знизити ризик неплатоспроможності. У періоди кризи критично важливим є контроль короткострокового боргу та продумана реструктуризація довгострокових зобов'язань. У цьому контексті державні програми рефінансу-

вання й гарантій також можуть забезпечити позитивний ефект.

Зв'язок між мікрорівнем (підприємством) і макрорівнем (державою, фінсектором) в умовах війни є критичним. Держава може підтримувати фінансову стійкість бізнесу через механізми податкових пільг, програми гарантування кредитів, субсидування відсоткових ставок, прямих грантів на відновлення виробництва, інвестиційні програми та розвиток інфраструктури. В цьому контексті держава пропонує українському бізнесу програми підтримки, які включають гранти, пільгові кредити та консультації. Найвідоміші програми – це грантова ініціатива «єРобота» для створення власної справи, розвитку сільського господарства, виробництва та ІТ-сектору, а також програма доступних кредитів «5-7-9%» для мікро-, малого та середнього бізнесу.

Одночасно важливою є політика національного банку, спрямована на збереження ліквідності банківської системи, стабілізацію платіжного клірингу та контроль інфляції – як елемент інструментального набору для захисту підприємств від макрошоків. Практика НБУ у 2022–2024 рр. показала, що комплекс заходів на рівні монетарної політики сприяв зменшенню системних ризиків та збереженню доступності фінансових послуг [6].

З урахуванням окреслених вище інструментів доцільним є формування адаптивної моделі дій, орієнтованої на забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану та економічної турбулентності. Вона має поєднувати поєднання превентивних, стабілізаційних і коригувальних управлінських заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків та збереження операційної безперервності. Її базовими структурними компонентами виступають кілька послідовних блоків.

По-перше, це оперативна діагностика чутливості ключових фінансових індикаторів (ліквідності, платоспроможності, рентабельності, боргового навантаження) до зовнішніх шоків. Такий елемент дозволяє ідентифікувати критичні параметри, що можуть призвести до втрати стійкості, та оперативно коригувати фінансову політику підприємства. Впровадження цифрових інструментів в управлінській моніторингу та аналітиці, зокрема застосування ERP, BI-дашбордів для оперативного моніторингу ключових фінансових метрик, використання модулів прогнозування грошових потоків на базі статистичних моделей і простих алгоритмів машинного навчання дозволяє автоматизувати збір даних, прискорити контрольні процедури, прогнозувати грошові потоки з більшою точністю, ухвалювати контрзаходи у режимі близькому до реального часу.

По-друге, формування короткострокових фінансових резервів, обсяг яких має забезпечувати покриття не менше ніж дво- чи тримісяч-

ного циклу операційних витрат. Наявність таких ресурсів підвищує спроможність підприємства утримувати стабільність у фазах різкої турбулентності або переривання надходжень.

По-третє, упровадження інструментів хеджування або укладення контрактів із фіксацією цін на сировину та ресурси. Це дозволяє компенсувати ризики, пов'язані з девальваційними процесами, інфляційним зростанням та ціновою волатильністю на товарних ринках.

По-четверте, реалізація заходів із реструктуризації короткострокової заборгованості та забезпечення доступу до кредитних ліній. В умовах невідомості гнучкість у сфері боргових зобов'язань дає змогу уникати дефолтних ситуацій і підтримувати платоспроможність.

По-п'яте, диверсифікація ринків збуту та бази постачальників. Це сприяє зниженню залежності підприємства від окремих контрагентів та логістичних маршрутів, що можуть бути порушені через воєнні дії або економічні обмеження.

По-шосте, розроблення та поступова імплементація плану відновлення діяльності з урахуванням інвестицій у модернізацію виробничих потужностей, підвищення енергоефективності та безпекових стандартів. Такий підхід не лише сприяє стабілізації, але й формує підґрунтя для довгострокового розвитку.

Комплексність цієї моделі полягає у взаємодоповнюваності її складових, що дає можливість адаптації до галузевих та масштабних особливостей підприємства. Особливості застосування елементів адаптивної моделі забезпечення фінансової стійкості залежать від типу суб'єкта господарювання. Для малих і середніх підприємств ключовими є оперативні заходи підтримки ліквідності (прогнозування грошових потоків, узгодження умов із постачальниками) та прискорена цифровізація базових фінансових процесів через впровадження доступних технологічних рішень. Вагоме значення мають державні програми підтримки та гарантії міжнародних фінансових інституцій.

Великі компанії володіють ширшими ресурсами для інвестицій у цифрову трансформацію, ризик-менеджмент та модернізацію. У цьому сегменті актуальними є стрес-тестування, прогнозна аналітика, хеджування валютних ризиків, диверсифікація джерел фінансування та напрямів модернізації, що дає змогу адаптуватися до кризових змін.

Для торговельних підприємств першочерговими є управління запасами, гнучкість логістики та швидке коригування цінової політики. Цифрові продажі та автоматизація логістичних процесів виступають ключовими інструментами підвищення адаптивності та зниження залежності від зовнішніх ризиків.

Висновки. Повномасштабна війна спричинила глибокі трансформації умов господарювання та поставила фінансову стійкість підприємств у центр економічної безпеки держави. Порушення логістики, втрата ринків, дефіцит кадрів і зростання витрат змінили традиційні уявлення про фінансову стабільність, підкресливши потребу в адаптивних інструментах управління.

Фінансова стійкість як динамічне явище залежить не лише від структури капіталу й платоспроможності, а й від здатності підприємства протидіяти шокам, швидко перебудовувати виробничі процеси та прогнозувати ризики. Проведене дослідження підтверджує, що забезпечення фінансової стійкості підприємств у періоди воєнного стану та економічної турбулентності вимагає комплексного підходу, який поєднує інструменти мікро- та макrorівня.

У підприємств, що поєднують створення резервів, реструктуризацію боргів, диверсифікацію постачальників і ринків, хеджування ризиків та цифровізацію управління, будуть значно вищі шанси на стабільність і відновлення. Запропонована адаптивна модель дій охоплює короткострокові кроки реагування та середньострокові заходи модернізації, що дає змогу не лише мінімізувати втрати, а й створити умови для розвитку.

Водночас забезпечення фінансової стійкості не може бути суто внутрішнім процесом – воно потребує підтримки через державні програми, банківські інструменти, гарантійні механізми й міжнародну допомогу. Співпраця бізнесу, держави та фінансового сектору є критичною передумовою збереження економічного потенціалу країни.

Загалом дослідження підтверджує: війна не лише загострила проблеми фінансової стабільності, але й актуалізувала необхідність переосмислення підходів до управління. Запропоновані висновки мають прикладне значення для підприємств, органів державної влади, фінансових інституцій та наукової спільноти, оскільки окреслюють базові орієнтири для інтегрованої політики економічної стабілізації та повоєнного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H1.pdf?v=14 (дата звернення: 16.10.2025).
2. World Bank. Ukraine: Firms through the War 2.0. Washington, D.C.: World Bank Group, 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099061924125589588/pdf/P177312124626806b1aa081021aad774db2.pdf> (дата звернення: 16.10.2025).
3. OECD. Impacts of the Russian invasion of Ukraine on financial market conditions and resilience. OECD, 2022. URL: [https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/05/impacts-of-the-russian-](https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/05/impacts-of-the-russian-invasion-of-ukraine-on-financial-market-conditions-and-resilience)

invasion-of-ukraine-on-financial-market-conditions-and-resilience_a29d11b1/879c9322-en.pdf (дата звернення: 16.10.2025).

4. Степаненко О., Канельська А. (2024). Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання. *Підприємництво та інновації*, № (33), С. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21/>

5. Кірсанова В.В., Самсонова В.О. Фінансова діагностика в умовах воєнного стану. *ЕКОНОМІКА: реалії часу*, 2025. №1(77), С. 30–37.

6. Національний банк України. Річний звіт 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2024.pdf?v=14 (дата звернення: 16.10.2025).

7. Національний інститут стратегічних досліджень (NISS). Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8> (дата звернення: 16.10.2025).

References:

1. Natsionalnyi bank Ukrainy. Zvit pro finansovu stabilnist [National Bank of Ukraine. Financial Stability Report]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H1.pdf?v=14 (in Ukrainian)

2. World Bank. Ukraine: Firms through the War 2.0. Washington, D.C.: World Bank Group, 2024. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099061924125589588/pdf/P177312124626806b1aa081021aad774db2.pdf>

3. OECD. Impacts of the Russian invasion of Ukraine on financial market conditions and resilience. OECD, 2022. Available at: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/05/impacts-of-the-russian-invasion-of-ukraine-on-financial-market-conditions-and-resilience_a29d11b1/879c9322-en.pdf

4. Stepanenko O., Kanelska A. (2024) Finansova stiiikist pidpriemstv v period voiennoho stanu: ryzyky, zahrozy, shliakhy yikh podolannia [Financial stability of enterprises during martial law: risks, threats, ways to overcome them]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, vol. 33, pp. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21/> (in Ukrainian)

5. Kirsanova V. V., Samsonova V. O. (2025) Finansova diahnostyka v umovakh voiennoho stanu [Financial diagnostics in martial law]. *ECONOMY: realities of the time – ЕКОНОМІКА: realii chas*, vol. 1(77), pp. 30–37. (in Ukrainian)

6. Natsionalnyi bank Ukrainy. Richnyi zvit 2024 [National Bank of Ukraine. Annual Report 2024]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2024.pdf?v=14 (in Ukrainian)

7. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (NISS). Ohliad instrumentiv pidtrymky finansovoi stiiikosti u period voiennoho stanu [National Institute for Strategic Studies (NISS). Review of instruments to support financial sustainability during martial law]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 17.10.2025